

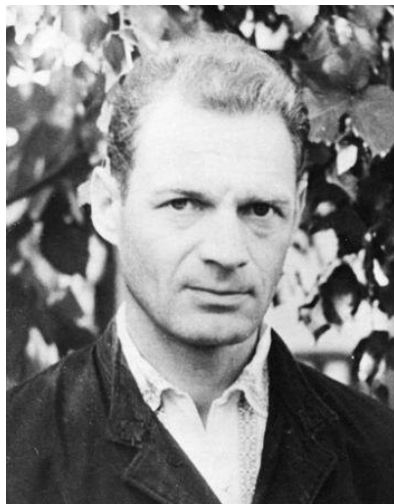
Краматорська міська публічна бібліотека

Пункт вільного доступу громадян
до ресурсів Інтернет

Олекса Тихий - справжній донецький українець

Web-Покажчик

м. Краматорськ, 2017р.

ОЛЕКСА ТИХИЙ
1927-1984

Громадський діяч,
правозахисник, педагог

Олекса Іванович ТИХИЙ (27 січня 1927 — 5 травня 1984) - український дисидент, патріот і правозахисник, педагог, мовознавець, член-засновник Української гельсінської групи. Виступав на захист української мови. Помер від виснажливих мордувань в лікарні під час ув'язнення.

Олекса Тихий народився у 1927 році на Донеччині, на хуторі Їжівка біля міста Дружківка. Закінчив філософський факультет Московського університету. Працював вчителем у Запорізькій і Донецькій областях. У 1956 році написав листа з протестом проти введення військ Варшавського договору в Угорщину, за що був заарештований і засуджений на 7 років таборів і 5 років позбавлення громадянських прав. Після звільнення у 1964 році працював вантажником, слюсарем, пожежником. Водночас проводив роботу з укладання словника української мови, розробив метод «навчання без школи» (за домашніми завданнями).

У своїх публіцистичних творах Олекса Тихий виступав за відродження української мови та національної культури на Донеччині. До редакції газет Донеччини до керівництва держави від надіслав листи, в яких виступав проти русифікації і на захист української мови. У листопаді 1976 року Олекса Тихий виступив членом-засновником однієї з перших правозахисних організацій – Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод. Його літературна і правозахисна діяльність у 1977 році стала причиною другого арешту. У липні 1977 року його було позбавлено волі на 10 років і визнано судом «виключно небезпечним рецидивістом». Олекса Тихий

відбував покарання у таборі особливого режиму в Мордовії. На його захист виступили відомі правозахисники Петро Григоренко, Андрій Сахаров, Левко Лук'яненко. У 1980 році Тихого було переведено у табір особливого режиму для політв'язнів у Пермській області. Він кілька разів оголошував голодування – найдовше з них тривало 52 дні. З 1981 року тяжко хворів і 6 травня помер у тюремній лікарні у Пермі. У грудні 1990 року вирокі щодо Олекси Тихого були скасовані, а справу закрито «за відсутністю складу злочину». 19 листопада 1989 року прах Олекси Тихого був перепохований на Байковому кладовищі у Києві поряд з прахом Василя Стуса і Юрія Литвина. Олекса Тихий – автор праць «Мова народу – народ», есе «Роздуми про українську мову і культуру в Донецькій області» і «Думи про рідний Донецький край», які стали причиною звинувачення його у «антирадянській пропаганді». Олекса Тихий писав: «Я – українець. Люблю свою Донеччину. Її степи, байраки, лісосмуги, терикони. Люблю і її людей, невтомних трударів землі, заводів, фабрик, шахт. Любив завжди, люблю і сьогодні, як мені здається, в годину негоди, асиміляції, байдужості моїх земляків – українців до національної культури, навіть до рідної мови... Не біда, а вина кожного інтелігента, кожного, хто здобув вищу освіту, займає керівні посади, а живе тільки для натоптування черева, байдужий, як колода, до долі свого народу, його культури, мови».

За громадянську мужність Олекса Тихий у 2006 році Указом Президента України був нагороджений орденом «За мужність» I ст. (помертньо). У 2007 році у м. Дружківка Донецької області було відкрито меморіальну дошку і пам'ятник на подвір'ї школи, де Олекса Тихий навчався і згодом викладав. В кількох населених пунктах України є вулиці, названі на честь Олекси Тихого.

<http://olexa.org.ua/ukr/biography.htm> -

Фонд пам'яті Олекси Тихого
(біографія, спогади, твори, фото,
документи).

<http://pprosvita.at.ua/search/?q=%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0+%D0%A2%D0%B8%D1%85%D0%B8%D0%B9> - Олекса Тихий. Справжній донецький українець.

http://drohobychanyn.io.ua/s98292/oleksa_tihyy_quotdumki_pro_ridniy_doneckiy_krayquot - Олекса Тихий "Думки про рідний донецький край".

<http://www.radiosvoboda.org/a/28106828.html> - Олекса Тихий. Чому донецький вчитель став «ворогом №1» для СРСР?

<http://1576.com.ua/projects/nevidomiy-donbas/osobistosti/oleksa-tihyy-12-tsiley-jittya-donbasivtsya/298> - Олекса Тихий: 12 цілей життя донбасівця.

<http://nasha-druzhkovka.ru/pedagogichna-sistema-oleksi-tixogo/> - педагогічна система О.Тихого.

<http://gartnacij.16mb.com/nomer4/олекса-тихий-пам'ятайте-нагірну-проп/> - Олекса Тихий: Пам'ятайте Нагірну проповідь...

<http://uargument.com.ua/istoriya/tihogo-a-i-priznat-osobo-opasnyim-retsdivistom/>

<http://helsinki.org.ua/articles/oleksa-tyhyj-hromadyanyn-ukrajiny/>

<http://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1872>

<http://archive.khpg.org/index.php?id=1121787025>

<http://gazeta.ua/articles/history-journal/vimoga-pisati-tilki-rosijskoyu-navit-do-materi-musiv-zvertatisya-chuzhoyu-movoyu/556227?mobile=true>

http://uahistory.com/topics/famous_people/3768#prettyPhoto

<http://www.umoloda.kiev.ua/number/846/169/30792/>

<http://spalitra.com.ua/doneckijj-netikhijj/> - Донецький. Нетихий.

<https://ukraine.dirty.ru/manifest-oleksi-tikhogo-70-ti-roki-1273427/> - Маніфест Олекси Тихого.

ТВОРИ:

<http://1576.ua/people/4600> - «Думки про рідний донецький край», «Історична доля України».

<http://torba.etnoua.info/files/Oleksa-Tyhyj-Ne-mozhu-bilshe-movchaty-2009.pdf> - «Не можу більше мовчати».

http://chtyvo.org.ua/authors/Tykhyi_Oleksii/Rozdumy/ - «Роздуми».

http://torba.etnoua.info/files/Na-perehrestidumok_Oleksa-Tykhyj_LOgneva_2013.pdf - «На перехресті думок».

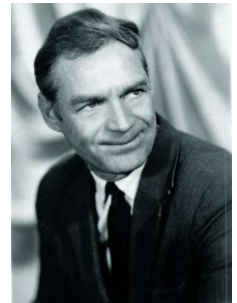
<http://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=1445>

- О.Тихий Словник мовних покручів.

http://storinka-m.kiev.ua/product.php?p_id=8694 - «Думки про виховання».

СТАТТІ:

<http://lib-krm.org/wp-content/uploads/2016/12/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9A%D0%90-%D0%9E.pdf> - Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «*Олекса Тихий: вчора і сьогодні*».

<http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/ped/13dec2015/13dec2015.pdf> - Малярчук Н.Г. Олекса Тихий – педагог та мовознавець.

<http://jhpr.donnu.edu.ua/article/download/731/749> - Малярчук Н.Г. «Проблема русифікації освіти на Донеччині в публіцистичній спадщині Олекси Тихого».

<http://history.org.ua/LiberUA/978-966-8919-34-3/978-966-8919-34-3.pdf> - В.Овсієнко «Повстав і поліг».

http://drohobychanyn.io.ua/s98291/volodimir_tihiy_quotmo_va_yak_dolya_shtrihi_do_portretu_oleksi_tihogo -

Володимир Тихий «Мова як доля. Штрихи до портрету Олекси Тихого».

<http://nasha-druzhkovka.ru/uchitel-i-uchen-zustrilisya-v-tabori%E2%80%A6/> - Учитель і учень зустрілись в таборі.

http://torba.etnoua.info/files/Uchytel-Oleksa-Tyhyj_LOgneva_2009.pdf - «Учитель Олекса Тихий».

ВІДЕМАТЕРІАЛИ:

<https://www.youtube.com/watch?v=zAFk3XMA5s> – Дисиденти: Олекса Тихий.

<https://www.youtube.com/watch?v=FMPr-vuNA3Y> - "Хочу бути українцем".

<https://www.youtube.com/watch?v=nNXw3bJ07Yk> - Слово Левка Лук'яненка про Олексу Тихого.

https://www.youtube.com/watch?v=YX2IM_wnHQ4 - Мирослав Маринович згадує про Олексу Тихого.

<https://www.youtube.com/watch?v=BXbEomcQqis> - Про політв'язня радянського режиму Олексу Тихого.

84331, Україна,
м. Краматорськ,
вул. М.Приймаченко ,16
<http://lib-krm.org>
e-mail: library@krm.net.ua
тел. (06264) 5-20-46, 3-71-43

Олекса Тихий – справжній донецький українець (до 90-річчя з дня народження) [Текст] : web-покажчик / укладач: Антоненко Л.М. – Краматорськ, 2017. - 8 с.